

MUZEJSKI VJESNIK 15

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovac, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 15/1992

Godina XV

Urednički kolegij:

Ana Bobovec (Kutina), Miroslav Klemm (Varaždin), Slavica Moslavac (Kutina),
Marina Šimek (Varaždin)

Tehnički urednik:

Svenibor Pohajda

Korektura:

Zdenka Belić, Ana Bobovec

Nakladnik:

Muzej Moslavine u Kutini

Za nakladnika:

Slavica Moslavac

Priprema i tisak:

»Grata« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

O JEDNOJ EKSPROPRIJACIJI U KOPRIVNICI

Židovi su, to je poznato, vrlo poslovan i marljiv narod. Oduvijek su se bavili poslovima koji su donosili veliku dobit i profit, rekli bismo unosnim poslovima. Time su direktno utjecali i na razvitak i podizanje ekonomske moći zemalja u kojima su bili nastanjeni¹⁾. Sa druge pak strane to je narod koji je bio u najvećoj mjeri proganjan, izrabljivan pa i zlašan svojega materijalnoga bogatstva i imovine²⁾. Potpuno ista sudbina zadesila je Židove i na području Hrvatske i same Koprivnice.³⁾ Jedan od znamenitih koprivničkih Židova bio je, svakako i dr. Željko Selinger⁴⁾. I u njegovu slučaju potvrđuje se židovska poslovnost, marljivost i ekonomičnost, ali nažalost i zla kob, koja je zadesila sve Židove svijeta⁵⁾. Prijeđimo sada sa ovih uvodnih napomena na iznošenje materijala koji i jeste bit sadržaja ovoga rada. Prvi dokument⁶⁾, koji ćemo ovdje navesti izdalo je gradsko Poglavarstvo u Koprivnici⁷⁾. Dokumentat je uveden pod brojem 7453/1942., 177 fiz. U njemu se radi o predmetu: Instrumentarij-primopredaja, a naslovljen je na Veliku župu Bilo-Gora.

Evo sada i sadržaja dokumenta. "Na okružnicu Ministarstva zdravstva Broj: 39189-Z-1942. od 18. VI 1942., te nalog Naslovu broj 9373 od 29. VI 1942. — Predmet: Instrumentarij-primopredaja, izvješćuje se, da ovogradski fizikat nema svoj posebni instrumentarij, nego se po potrebi služio i služi instrumentarijem ovogradske bolnice. Na kraju slijedi ustaški pozdrav⁸⁾ i potpis gradskog načelnika⁹⁾ sa žigom. Ovdje je sada potrebno jedno pojašnjenje prije nego što krenemo u iznošenje dokumenata koji slijede. U pitanju je instrumentarij i njegova primopredaja iz liječničke ordinacije dr. Selingera. Iz svega je vidljivo da su prvi, originali dokumenata, sastavljeni prilikom preuzimanja i primopredaje ordinacije i inventara nestali¹⁰⁾. Zato ćemo sada navesti dokumente, kopije originala što za nas, naravno ništa ne mijenja na stanju stvari.

Navesti ćemo sada Zapisnik¹¹⁾ sastavljen u vremenu od 26, 28, 29, 30, 31. srpnja te 1. kolovoza 1941. godine. Zapisnik je, kako je i zapisano sastavljen na licu mjesta u ulici Đure Estera u kući broj 15. Radi se o povjerenstvenom pregledu ispražnjenog objekta vlasnika stanara Dr. Željka Selingera.¹²⁾

Ovaj su pregled obavili i bili nazočni: 1) Dr. Martin Široki, gradski fizik; 2) Smerdu Marija, sestra pomoćnica; 3) Zvonko Dubravec, učenik VIII razreda realne gimnazije u Koprivnici. Povjerenstvo u imenovanom sastavu pregledalo je ispražnjene objekte i utvrdilo slijedeće: da se isti sastoje od predsoblja, čekaonice, ordinacije, kupaonice, 4 sobe, jedne sobe za služavku, jedne kuhinje, jedne smočnice, hodnika i dva klozeta. Našastar¹³⁾ koji je sastavilo ovo povjerenstvo priložen je Zapisniku.

Nakon obavljanja pregleda i sastavljanja našastara povjerenstvo je vrijednije i važnije predmete i uređaje kao i ulazna vrata zapečatilo. Nakon ovoga slijede vlastoručni potpisi članova ove komisije. Sada slijedi popis stvari iz ordinacije privatnog liječnika dr. Željka Selingera, u ulici Đure Estera.

1) Kompletni Röntgenski aparat¹⁴⁾, 2) Univerzalni liječnički stol, metalni sa 3 tanka jastuka i 1 posudom za odpatke firme Siemens, 3) 1 okrugli metalni stolac sa pokretnim sjedalom, 4) 1 posuda za odpatke emajlirana, 5) 1 Quarclampa¹⁵⁾, 6) 1 Solluxlampa¹⁶⁾, 7) 1 irigator, sa dvije staklene posude te gumene cijevi sa nastavkom uz dvije male posude, 8) 1 metalni emajlirani pokretni stolić za pregled (za instrumente) na kotačićima sa staklenom pločom sa 1 četverouglastom i 1 okruglom pomoćnom porculanskom posudom, 9) 1 veći sterilizator metalni za instrumente sa rešetkastim umetkom i poklopcem, 10) 1 mali sterilizator metalni sa umetkom za igle, 11) 1 okrugli metalni sterilizator za zavojni materijal, 12) 1 staklena četverouglasta posuda sa metalnim poklopcem u čijem sadržaju se nalazi jedan par gumenih, rabljenih rukavica, 13) Dvije manje emajlirane Eiterschale¹⁷⁾, 14) 1 limeni obični emajlirani irigator bez gumenih cijevi i nastavaka, 15) 1 metalni bijelo oličeni ormar za instrumente sa staklenim vratima i postranim staklenim stijenama gore i metalnim vratima u donjem dijelu¹⁸⁾, 16) 1 sphygmomanometar, 17) 1 stalak za sedimentaciju¹⁹⁾ sa 5 malenih epruveta i 1 graduiranom staklenom cjevčicom, 18) 1 Maemometar, 19) 1 električni aparat za grijanje sa 12 žarulja uz opasku da dvije fale, 20) 1 umivaonik²⁰⁾, 21) 1 zidni ormarčić sa dvije police sa raznim medikamentima,

22) 1 pneumothorax aparat²¹⁾, 23) 1 drveni bijeli stalak za knjige sa raznim knjigama, liječnički dnevnicima i kalendari s brošurama, 24) 1 košara za papir, 25) 1 bijeli pisajući stol sa tri pretinca u kojima se nalaze razni spisi i papiri i medikamenti i 1 zatvorenim pretincem sa raznim papirima²²⁾, 26) 1 bijeli kožni otoman sa 1 velikom blazinom i dva jastuka, 27) 1 stolica za pregled, 28) dva bijela stolca (sjedala tapecirana), 1 bijeli stolac okrugao-tapeciran, 29) 1 podnožak sa dvije stepenice, 30) 1 kutija (sanduk) drvena za drva, 31) 3 bijelo emajlirana posuda, 32) jedna kožnata pregača i jedna od Billroth batista, 33) jedna zidna vješalica sa 4 kuke, 34) 1 pješčani zidni sat, 35) 1 zidna uramljena liječnička slika, 36) trodjelni zastori za dva prozora, 37) 2 crna zastora i dvije kranje drvene, 38) 1 električna svjetiljka. Ovime je zapisnik dovršen. Sastavljen je 1. prosinca 1941.²³⁾ Uz žig Gradskog Poglavarstva Koprivnice stoji i potpis gradskog načelnika.²⁴⁾

Sve ovo što je bilo u vlasništvu dr. Selingera po ustaškim vlastima bilo je otuđeno i oduzeto²⁵⁾. Inventar koji se je nalazio u ordinaciji dr. Selingera, nakon otuđivanja iz njegova vlasništva našao se je raspodijeljen u antituberkuloznom dispanzeru u Koprivnici i poliklinici u Koprivnici. Preuzimanje inventara izvršeno je, također komisijski. U slučaju antituberkuloznog dispanzera dio inventara preuzela je, 18. kolovoza 1942. komisija u sastavu, sestra pomoćnica Sv. Irma Pazić²⁶⁾ i v. d. nadstojnika dispanzera: dr. Mesić Zdenka²⁷⁾. I ovaj je prijepis ovjeren od strane Gradskoga poglavarstva²⁸⁾. Uz žig Gradskog poglavarstva na kraju stoji i potpis gradskoga načelnika Bešenića. I dio inventara, koji je prenijet u polikliniku Koprivnica preuzet je komisijski.²⁹⁾

Dio inventara iz ordinacije dr. Selingera nalazi se i u ambulanti gradskog fizikata.³⁰⁾ Ovaj dio inventara dat je iz sastava inventara antituberkuloznog dispanzera.³¹⁾

Bilješke:

- 1) Možemo reći da su, prije proglašenja države Izrael živjeli po čitavom svijetu a tako su i danas resprostranjeni potomci Židova
- 2) Poznata su masovna uništenja Židova za vrijeme Drugoga svjetskog rata posebno, kao ekspropijacija njihove imovine
- 3) U vrlo velikom broju bili su pohapšeni i odvedeni u konc logore nakon proglašenja ustaške državne tvorevine
- 4) Bio je liječnik po struci
- 5) Hapšenje od strane vlasti i ekspropijacija imovine
- 6) Iz fundusa Muzeja grada Koprivnice dok, br. 5082
- 7) Koprivnica, dne. 17. VII 1942.
- 8) Za Dom spremni
- 9) Tada je ovu dužnost obavljao Bešenić
- 10) Ovdje se spominju ovjereni prijepisi originala
- 11) Iz fundusa Muzeja grada Koprivnice, dok. br. 5085
- 12) Komisija koja je obavila primopredaju bila je formirana od strane gradskih vlasti
- 13) Popis nadenih stvari
- 14) Navedena je i marka aparata, "Siemens Reiniger Veifa"
- 15) Firma "Hanau"
- 16) Radi se o istoj firmi
- 17) Njem. posuda za gnoj
- 18) Poimence je naveden dio inventara koji se nalazi u ormaru, kao i to da je dio ormara zaključan
- 19) Po Westergreen-u,
- 20) Uz kraći opis
- 21) Aparat koji se upotrebljava pri liječenju tuberkuloznih osoba
- 22) Dat je opis stola i položaja predmeta na njemu
- 23) Prijepis originala Zapisnika ovjeren je pečatom Gradskoga Poglavarstva Koprivnice i potpisom gradskoga načelnika
- 24) Svojeručni potpis
- 25) Izvršena je ekspropijacija
- 26) Vlastoručno
- 27) Vlastoručno
- 28) Iz fundusa Muzeja grada Koprivnice, dok. br. 5086
- 29) Iz fundusa Muzeja grada Koprivnice, dok. br. 5087
- 30) To vidimo iz Zapisnika sačinjenog 20. kolovoza 1942.
- 31) Iz fundusa Muzeja grada Koprivnice, dok. br. 5088

Izvori i literatura:

- 1) Materijal iz fundusa Muzeja grada Koprivnice
 - a) dok. inv. br. 5 082
 - b) dok. inv. br. 5 085
 - c) dok. inv. br. 5 086
 - d) dok. inv. br. 5 087
 - e) dok. inv. br. 5 088
- 2) Dubnov, "Kratka istorija jevrejskog naroda" Beograd 1962.
- 3) Baletić, "Povratak Židova u zemlju izraelovu" Zagreb 1982
- 4) Horvat, "Povijest slobodnog i kraljevskog grada Koprivnice" Zagreb 1943.